

REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

amis

BILTEN

37 – 2007 Živa stoka

AGRARNI MARKETINŠKI INFORMACIONI SISTEM
CRNE GORE

12. septembar 2007. Vol. 2, Broj 37 Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore www.minpolj.vlada.cg.yu
www.amiscg.org

Ponuda na stočnim pijacama	2-3
Pregled cijena žive stoke	3-7
Vrste koncentrata za krave	8

PONUDA NA STOČNIM PIJACAMA

Cijene stabilne

Cijene stoke na stočnim pijacama u Crnoj Gori već duže vrijeme su na približno istom nivou. Na pojedinim pijacama primjetna su blaga variranja što ne utiče na prosječni nivo republičkih cijena.

Ponuda stoke na stočnim pijacama i dalje je slaba dok i dalje dominiraju telad, krave za klanje i jagnjad.

Bar

Cijene stoke ove nedjelje odgovaraju cijenama od prethodne uz mala variranja. Kategorije jaradi više nemamo u ponudi, osim u pojedinačnim slučajevima. I ponuda jagnjadi je dosta slaba i to uglavnom ženskih grla dok se muška čuvaju za prodaju za vjerske praznike kada je cijena znatno veća. Kondicija grla zbog dugotrajne suše je jako loša pa se zbog toga vlasnici teže odlučuju na prodaju. Trgovina ostalim kategorijama je bez bitnih promjena.

Berane

U odnosu na prethodnu sedmicu nije bilo značajnijih promjena na stočnoj pijaci u Beranama.

Cjenovni trend i tražnja ostali su na istom nivou, dok je ponuda nešto slabija kod priplodnih ovaca i jagnjadi.

Nikšić

Prošle nedjelje primijećen je blagi porast cijene teladi i jaradi, dok su ostale cijene ostale na istom nivou.

Na stočnoj pijaci nije bilo ponude, pa su cijene uzete direktno od farmera.

Pljevlja

Na pijacama u Pljevljima i protekle sedmice ponuda stoke bila je dobra, ali trgovaca je veoma malo. Trgovina se uglavnom, obavlja na farmama. Cijene žive stoke su već duži vremenski period nepromijenjene.

Podgorica

Na podgoričkoj stočnoj pijaci dobra ponuda i potražnja. Ponuda svih rasa i kategorija bila je veoma dobra. Cijene su približno iste kao i prethodnih pazara. Bala sijena se prodavala od 3 do 3,5€ dok je džak kukuruza stajao 15.

Bijelo Polje

U toku ove sedmice na bjelopoljskim stočnim pijacama ponuda svih vrsta i kategorija stoke bila je pojačana. Cijene su zadržale dosadašnji nivo.

**REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE**

IZVJEŠTAJ O CIJENAMA ŽIVE STOKE

Datum prikupljanja podataka: 6. - 12. 9. 2007. godine
Izveštaj sastavila: Služba za selekciju stoke RCG

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
1	Telad 80-160 kg SIM kg	~	2.60 (2.60-2.60)	2.65 (2.60-2.70)	~	2.70 (2.65-2.75)	3.00 (3.00-3.00)	2.74 (2.71-2.76)
2	Telad 80-160 kg kg	2.80 (2.50-3.00)	2.50 (2.40-2.50)	2.30 (2.20-2.50)	2.75 (2.50-2.90)	2.60 (2.45-2.60)	3.00 (3.00-3.10)	2.66 (2.51-2.77)
3	Junad do 300 kg SIM kg	~	~	~	~	~	2.00 (1.80-2.10)	2.00 (1.80-2.10)
4	Junad do 300 kg kg	~	~	~	1.90 (1.70-2.10)	1.80 (1.75-1.90)	1.70 (1.60-1.90)	1.80 (1.68-1.97)
5	Junad preko 300 kg SIM kg	~	~	1.65 (1.55-1.70)	~	~	~	1.65 (1.55-1.70)
6	Junad preko 300 kg kg	1.60 (1.50-1.80)	1.50 (1.50-1.50)	1.60 (1.50-1.65)	1.70 (1.50-1.80)	~	~	1.60 (1.50-1.69)
7	Krave za klanje SIM kg	~	1.20 (1.20-1.20)	1.10 (1.00-1.20)	~	1.10 (1.00-1.20)	~	1.13 (1.07-1.20)
8	Krave za klanje kg	0.80 (0.75-1.00)	1.00 (0.90-1.10)	0.90 (0.80-1.00)	0.90 (0.80-1.10)	1.00 (0.90-1.10)	0.70 (0.60-1.20)	0.88 (0.79-1.08)
9	Prasad kg	~	2.00 (2.00-2.00)	2.50 (2.40-2.55)	2.75 (2.50-3.00)	~	2.50 (2.30-2.60)	2.44 (2.30-2.54)
10	Jagnjad kg	2.20 (2.20-2.30)	2.20 (2.20-2.20)	2.15 (2.10-2.20)	2.30 (2.20-2.50)	2.00 (1.90-2.15)	~	2.17 (2.12-2.27)
11	Šilježad kg	~	~	~	~	~	2.20 (2.10-2.30)	2.20 (2.10-2.30)
12	Ovnovi kg	~	~	~	2.00 (2.00-2.00)	~	~	2.00 (2.00-2.00)
13	Jarad kg	~	2.00 (2.00-2.00)	2.30 (2.20-2.50)	2.50 (2.50-2.50)	~	2.50 (2.40-2.60)	2.33 (2.28-2.40)

	Stoka Rasa jm	Bar Stočna pijaca	Berane Stočna pijaca	Bijelo Polje Stočna pijaca	Nikšić Stočna pijaca	Pljevlja Stočna pijaca	Podgorica Stočna pijaca	Crna Gora
14	Priplodne ovce grlo	~	100.00 (85.00-120.00)	90.00 (80.00-100.00)	100.00 (80.00-110.00)	~	~	96.67 (81.67-110.00)
15	Priplodne koze grlo	~	60.00 (60.00-80.00)	70.00 (55.00-80.00)	90.00 (80.00-100.00)	~	~	73.33 (65.00-86.67)
16	Priplodne junice HF grlo	~	~	~	1,200.00 (800.00-1,400.00)	~	600.00 (500.00-600.00)	900.00 (650.00-1,000.00)
17	Priplodne junice Smeđa grlo	~	~	~	~	1,000.00 (800.00-1,200.00)	~	1,000.00 (800.00-1,200.00)
18	Priplodne junice Melez grlo	~	~	600.00 (550.00-700.00)	~	~	~	600.00 (550.00-700.00)
19	Priplodne krave HF grlo	~	~	~	1,200.00 (800.00-1,400.00)	~	750.00 (600.00-1,200.00)	975.00 (700.00-1,300.00)
20	Priplodne krave Smeđa grlo	~	~	~	~	1,000.00 (950.00-1,200.00)	750.00 (700.00-920.00)	875.00 (825.00-1,060.00)
21	Priplodne krave Melez grlo	610.00 (610.00-610.00)	700.00 (450.00-1,100.00)	750.00 (600.00-900.00)	600.00 (400.00-800.00)	~	700.00 (700.00-850.00)	672.00 (552.00-852.00)

*Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 03.-09.9.2007. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija												Vojvodina						Dominantna cena Srbija			
			Beograd	Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Bežin	Pirot	Požarevac	Smederevo	Ospionica	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica		Subotica	Zrenjanin	
Dviske	sve		130	---	120	---	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	130
Jagnjad	sve		150	---	150	---	150	160	80	160	150	180	160	160	170	140	180	160	---	---	---	---	---	150
Jarići	sve		150	120	140	120	130	---	150	---	---	150	120	120	150	---	160	165	---	---	---	---	---	150
Junad	do 300 kg	HF	---	---	110	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Junad	do 300 kg	SM	140	---	120	---	---	140	130	115	---	135	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	140
Junad	>480 kg	sve	125	120	120	---	---	130	120	---	---	125	120	---	130	120	---	120	---	---	---	---	---	120
Koze	sve		80	---	80	70	80	---	---	---	---	100	70	70	---	---	100	70	---	---	---	---	---	70
Krave za klanje	HF		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	80	60	---	---	---	---	---	---	---	---
Krave za klanje	SM		80	80	80	---	85	80	70	75	---	75	70	---	---	80	---	80	---	---	---	---	---	80
Krmače za klanje	>130 kg	sve	70	150	70	---	85	---	---	70	70	---	75	---	70	---	80	---	---	---	---	---	---	70
Ovca	sve		110	110	100	---	120	90	90	100	100	90	100	100	---	80	100	90	---	---	---	---	---	100
Ovnovi za priplod	sve		140	120	110	100	---	---	---	110	---	120	130	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	120
Prasad do 15 kg	sve		95	110	100	---	100	110	120	80	100	110	110	---	150	75	120	90	---	---	---	---	---	110
Prasad do 25 kg	sve		90	100	100	---	100	100	110	80	90	120	110	---	---	70	120	80	---	---	---	---	---	100
Priplodne junice	sve		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave	HF		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Priplodne krave (din/grlu)	SM		---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Šilježad	sve		130	---	120	---	140	130	---	140	130	---	---	---	---	---	130	130	---	---	---	---	---	130
Telad	80-160 kg	HF	220	---	180	---	---	---	---	---	---	---	---	---	250	150	200	---	---	---	---	---	---	---
Telad	80-160 kg	SM	240	200	240	---	240	230	220	200	---	220	215	---	---	190	250	230	---	---	---	---	---	240
Tovljenici	80-130 kg	sve	90	110	100	---	100	90	---	90	90	110	90	---	110	90	90	90	---	---	---	---	---	90
Tovljenici	>130 kg	sve	80	100	90	---	---	80	---	85	80	100	85	---	---	---	80	80	---	---	---	---	---	80

Izvor: STIPS

Cijene su izražene u dinarima. (1Euro = 80 dinara)

Prikaz cijena u kn/kg za grupu proizvoda / Stočni sajam-livestock market - Hrvatska

Prices for product group

U razdoblju: od 03.09.2007. do 09.09.2007. (36.tj.2007.god.)

Uspoređeno s razdobljem: od 20.08.2007. do 26.08.2007.

(34.tj.2007.god.)

Proizvod	Tip	Cijena	Razl.
tele simental (80-160 kg)-calf .	1.Min	20.00	1.00
	2.Max	31.00	1.00
	Prosjek	24.86	-0.30
tele holstajn (80-160kg)-calf .	1.Min	18.00	0.00
	2.Max	25.00	1.00
	Prosjek	20.44	-0.23
junica simental (za klanje)-heifer .	1.Min	10.00	-0.50
	2.Max	13.00	0.00
	Prosjek	11.63	0.05
junica holstajn (za klanje)-heifer .	1.Min	9.00	0.00
	2.Max	9.00	-1.00
	Prosjek	9.00	-0.50
bik simental (>450kg)-beef .	1.Min	12.00	2.00
	2.Max	18.00	1.00
	Prosjek	12.92	0.26
bik holstajn (>450 kg)-beef .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	11.00	0.00
	Prosjek	10.50	0.00
bik holstajn (300-450 kg)-beef .	1.Min	10.00	0.00
	2.Max	12.00	0.00
	Prosjek	11.00	0.00
krava simental (za klanje)-cow .	1.Min	4.00	0.00
	2.Max	10.00	1.00
	Prosjek	5.77	-0.09
odojak (25-35 kg)-piglets .	1.Min	8.00	0.00
	2.Max	20.00	2.00
	Prosjek	10.44	-0.53
svinja (80-120 kg)-pig .	1.Min	8.00	1.00
	2.Max	16.00	1.00
	Prosjek	10.10	0.78
krmača (za klanje)-sow .	1.Min	4.00	-1.00
	2.Max	9.00	2.00
	Prosjek	5.90	0.40
janjad-lambs .	1.Min	17.00	0.00
	2.Max	33.00	5.00
	Prosjek	24.69	1.57
ovca (za klanje)-sheep .	1.Min	9.00	3.00
	2.Max	10.00	3.00
	Prosjek	9.24	2.74
jare-kid goat .	1.Min	20.00	3.00
	2.Max	29.00	1.00
	Prosjek	27.46	3.79
ždrijebe-foal .	1.Min	12.00	-1.00
	2.Max	13.00	0.00
	Prosjek	12.50	-0.50
konj-hors .	1.Min	10.00	----
	2.Max	11.00	----
	Prosjek	10.50	----

Cijene su izražene u kunama. (1Euro = 7,3 Kuna)

Izvor: TISUP

COMMISSION EUROPEENNE

Direction générale de l'Agriculture

D2. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture

CENE STOKE ZA KLANJE U EU

CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE

PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
MARKET PRICES - MEMBER STATES

Datum

od: 27.08.07

do: 02.09.07

(EURO/100kg P.C./DW)	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU	Promena poslednji
Junad U2	370.8	270.8	3019	3056	4119	381.1	3280	282.1	363.3					325.7	320.2	304.4	2511	368.4		287.0	252.6	350.5	269.7	289.7	339.4	5.04			
Junad U3	288.7	260.5	295.9	3018	403.8	339.9	340	286.5	352.8					376.4	307.0	304.9	250.7	361.9		287.8		351.2	267.8	295.6	319.7	3.02			
Junad R2	272.6	264.1	283.2	299.4	257.5	401.7	356.4	299.0	272.5	334.7		172.1	184.8	300.9	232.1	280.2	295.9	238.6	357.4	205.4	283.0	249.4	321.4	264.4	286.1	316.6	0.40		
Junad R3	248.8	240.0	286.7	293.1	405.1	293.4	293.0	278.9	335.8					180.1	368.3	271.7	297.1	240.0	345.9	182.8	283.4	250.1	324.3	265.2	287.3	295.8	1.61		
Junad O2	228.6	243.5	276.7	263.6	195.4	391.1	240.7	278.0	249.8	282.8	279.0	166.6	186.1	262.6	235.4	358.3	248.1	272.5	231.0	336.9	182.4	265.0	240.4	266.5	249.0	261.5	258.7	0.79	
Junad O3	216.6	243.5	261.6	262.3	206.4	376.5	280.4	273.0	259.0	273.9	279.0	164.6	180.1	258.0	225.3	358.3	246.1	282.7	235.0	324.0	187.6	265.5	244.7	273.7	257.3	268.7	265.8	1.35	
Junad	279.5	258.8	273.4	287.3	198.0	394.7	307.7	302.3	275.7	347.2	279.0	166.3	187.1	310.8	233.3	358.3	271.2	299.5	236.0	351.0	199.0	280.7	247.4	273.8	258.0	277.9	302.7	2.20	
Bikovi R3	247.1	269.0						245.0	202.8			180.2	182.1			280.4	235.2			188.7	272.1	244.0			245.8	241.8	232		
Bikovi	247.1	269.0						345.0	271.7			340.0	275.8			380.9				308.3					308.3	316.4	-0.76		
Goveda U2								345.0	275.8			341.3				341.3				308.9					308.9	312.0	0.34		
Goveda U3								324.0	277.4			292.4				292.4				307.6					307.6	300.2	0.55		
Goveda U4								317.0	269.7			313.2				313.2				290.7					290.7	290.8	0.36		
Goveda R3								3010	269.8			290.7				290.7				164.3					246.8	303.5	292.2	-0.23	
Goveda R4								290.0	257.3			288.5				288.5				164.3					252.5	289.0	274.9	0.28	
Goveda O3								284.0	257.9			266.2				266.2									244.5	295.2	280.0	0.85	
Goveda O4								302.1	264.5			302.7				302.7				176.5					251.7	299.9	287.9	0.23	
Goveda	256.0							330.0	233.5			220.1				220.1				184.1					208.9	275.3	101		
Krava R2	245.8	217.6	271.6	261.2	200.3	333.0	226.0	235.4						309.8	188.4	258.7	241.2	208.6	218.8	176.2	176.1	183.0	240.1	223.9	277.4	-5.10			
Krava R3	209.1	268.6	263.6		249.5	317.0	227.7							182.8	182.8	257.0	242.0	210.5		199.6	181.3	182.1	213.9	219.4	246.5	2.61			
Krava O2	231.4	185.1	216.8	238.2	186.3	179.7	181.4	283.0	209.8	207.3		134.8	152.7	245.0	181.3	230.5	217.4	186.9	206.0	138.2	150.7	176.2	209.9	221.7	183.4	218.3	0.25		
Krava O3	224.1	168.7	191.5	234.4	249.5	174	181.3	187.6	288.0	217.1	213.3		138.8	152.7	247.0	181.5	241.8	225.4	188.7	182.5	143.7	163.6	164.9	183.3	225.9	186.5	238.0	0.05	
Krava O4	216.6	187.3	232.3	252.8	121.5	150.2	279.0	218.2				136.1	156.3	166.7	166.7	225.7	205.5		149.8	160.1	185.7	173.5	202.2	204.6	218.7	2.41			
Krava P2	188.4	183.6	187.3	182.1	182.4	182.7	180.5	140.7	239.0	185.2	178.2	164.1	132.2	151.7	200.0	148.5	185.7	202.1	182.1	184.9	180.5	173.3	142.2	188.6	176.4	184.0	0.99		
Krava P3	184.3	183.6	147.4	200.9	207.4	123.1	148.6	254.0	213.4	186.8	164.1	134.1	158.8	186.0	181.6	219.6	202.9	177.3		136.3	132.2	163.4	166.7	200.7	179.4	216.7	-0.26		
Krava	224.2	184.7	184.2	202.3	240.4	166.5	173.6	171.5	287.2	244.2	183.7	164.1	134.9	164.3	254.7	179.1	220.1	234.0	227.6	183.4	177.3	146.5	188.7	174.1	185.2	206.6	182.8	-0.10	
Junice U2	322.5	315.6	306.4		329.0	402.0	279.9	414.0				352.2				293.5	274.5	332.4		369.4				184.3	306.4	363.0	1.15		
Junice U3	303.0	223.0	318.4	298.1	341.6	397.0	282.4	402.2				301.4	222.3			301.4	222.3			267.5	310.8			267.5	310.8	362.0	-0.58		
Junice R2	259.5	218.4	266.9	296.3	288.5	346.0	276.8	384.5				338.9				281.0	207.3	361.4		232.4	178.2			258.3	308.5	320.5	0.81		
Junice R3	243.5	219.5	307.6	291.8	216.1	389.0	319.6	347.0	278.4	384.0		175.9	182.5	324.4		189.8	280.1	212.5		260.8	180.7			259.4	305.8	316.8	2.70		
Junice R4	244.6	308.9	283.8		250.4	325.0	277.7					166.2	176.8			230.6	266.1	215.1		245.3				245.0	303.9	289.6	3.05		
Junice O2	189.6	235.7	241.2	244.5	386.3	270.9	286.0	261.2	249.4			166.3	164.2	277.9	187.5	222.6	187.7	344.5	144.0	219.5	188.8	239.5	214.6	288.9	244.7	-0.79			
Junice O3	207.3	265.7	251.3	185.0	372.1	268.4	301.0	263.0	252.4	239.6	161.7	175.9	241.6	189.7	246.8	204.6			163.5	249.5	201.1	235.6	242.5	291.0	256.2	1.75			
Junice O4	216.2	246.9	251.0	217.8	251.0	284.0	262.3	239.6	164.4	183.5		239.6	164.4	183.5	250.0	208.3			146.2	225.3			214.5	240.8	294.1	267.6	0.37		
Junice	283.2	212.4	278.2	274.6	223.4	382.3	315.1	359.6	272.7	388.9	239.6	145.7	172.7	313.6	188.9	293.5	212.1	282.6	205.7	361.1	145.9	249.2	184.7	230.0	243.5	299.8	307.9	1.37	
Poljike	243.4	184.7	224.8	244.7	265.7	170.9	358.2	287.6	301.4	257.4	327.4	232.9	162.9	173.8	290.3	183.7	286.0	236.0	275.5	141.8	168.5	243.3	201.2	231.4	236.3	274.9	275.8	108	
Promena poslednje nedelje	-0.2	-47.4	0.2	2.2	2.7	3.0	-2.4	-1.0	-0.8	3.6	0.7	-0.1	6.1	-0.8	1.3	1.3	0.9	5.9	-2.3	10.2	-7.0	-2.9	-0.3	2.8					

Izvor: EU Komisija

VRSTE KONCENTRATA ZA KRAVE

Koncentrati su hraniva sa visokim sadržajem energije i proteina, kao i niskim sadržajem vlakana (celuloze). Energija je obično zastupljena u obliku skroba, šećera i drugih, lako dostupnih ugljenih hidrata, masti i ulja. U koncentrovana hraniva koja se koriste u ishrani kravâ spadaju zrnasta hraniva i sporedni proizvodi prehrambene industrije, a njihovim miješanjem i dodavanjem mineralnih hraniva i različitih drugih dodataka, nastaju industrijski proizvedene smješe koncentrata.

U grupu zrnastih hraniva koja se koriste pri proizvodnji smješa spadaju žitarice (kukuruz, sirak, ovas, ječam, pšenica i raž), leguminoze (soja, grašak, lupina, stočni bob, kikiriki), kao i druge biljne vrste (suncokret, pamuk, uljana repica i dr.).

Grupi sporednih proizvoda prehrambene industrije pripadaju sporedni proizvodi industrije ulja (uljane sačme i pogače soje, suncokreta i uljane repice), mlinske industrije (mekinje, obično pšenične, ređe drugih žitarica), industrije skroba (gluten, najčešće kukuruzni), industrije piva (pivski trop i pivski kvasac) i proizvodi industrije šećera (rezanci šećerne repe: svježi, suvi ili silirani i melasa).

Hraniva životinjskog porijekla (kao sporedni proizvodi prehrambene industrije) su, u većini zemalja sa razvijenim stočarstvom, zabranjena u ishrani preživara zbog mogućnosti prenošenja opasne bolesti „ludih kravâ“ ili BSE (Bovine spongiform encephalopathy). Iz istog razloga, zabranjena su i kod nas (Službeni list SR Jugoslavije, 2001). Izuzetak je mlijeko u prahu koje se koristi pri spremanju zamjenâ za mlijeko za podmladak preživara.

Od mineralnih hraniva, pri spremanju smješa koncentrata najviše se koriste stočna kreda (kalcijum-karbonat), mono- i dikalcijum-fosfat, a ostala jedinjenja rjeđe.

Kao dodaci smješama koncentrata koriste se materije sa hranljivim svojstvom (urea, vitamini, mikroelementi, protektirane aminokiseline i masti) i različiti dodaci u cilju preveniranja i optimiziranja fizioloških procesa (puferi i baze, anjonske soli, monensin, kvasci i gljivice, adsorbenti mikotoksina).

Smješe koncentrata za goveda (ali i ostale vrste životinjâ) možemo podijeliti na: kompletne, dopunske-proteinske smješe i pred-smješe minerala i vitamina. Smješe koje se

proizvode za ishranu kravâ i koje se mogu stavljati u promet su:

1. Potpuna smješa za krave muzare (12% ukupnih proteina - UP)
2. Potpuna smješa za krave muzare do 20 litara mlijeka na dan (15% UP)
3. Potpuna smješa za krave muzare iznad 20 litara mlijeka na dan (18% UP)
4. Dopunska smješa za krave muzare (30% UP) i
5. Potpuna smješa za visoko steone junice i zasušene krave (14% UP).

Potpune smješe za goveda trebalo bi da svojim sastavom omoguće dopunu osnovnog obroka na bazi kabastih hraniva. Uloga dopunskih smješa je, da svojim hemijskim sastavom, odnosno, visokom koncentracijom proteina, vitamina i minerala, dopune osnovni obrok na bazi kabaste hrane i ugljenohidratnih (najčešće zrnastih) hraniva. Predsmješe (premixi) služe za proizvodnju potpunih i dopunskih smješa. Proizvode se dvije vrste predsmješa, kao 1 %-ne i 3 %-ne. Prve obezbjeđuju neophodne vitamine i mikroelemente, a druge vitamine, mikro i makroelemente u obrocima ili smješama.

Nažalost, pri definisanju obaveznog sadržaja ovih smješa, nijesu iskorišćena mnoga savremena dostignuća nauke o ishrani. Na primjer, potrebe u energiji se još uvijek izražavaju u ovsenim jedinicama (umjesto u neto energiji), potrebe u proteinima i ukupnim proteinima (umjesto u razgradivom i nerazgradivom), potrebe u vlaknima se izražavaju u sirovoj celulozi (umjesto u ADF i NDF) i td. Osim toga, smješe za krave u laktaciji sa 15 i 18% ukupnih proteina su usklađene sa potrebama u pogledu proteina, ali ne i energije. I pored ovakvih „nedostataka“, smješe koncentrata su neophodan dio obroka za krave u cilju visoke proizvodnje mlijeka. Međutim, proizvođač može da, prema potrebi, proizvede i smješe čiji sastav ne odgovara navedenim zahtjevima, ali prema „proizvođačkoj specifikaciji“. Obaveza proizvođača, u tom slučaju, je da na deklaraciji jasno navede hemijski sastav smješe, ali i da sastav smješe realno odgovara navedenim podacima. Prema proizvođačkoj specifikaciji se proizvode i mineralno-vitaminske predsmješe. Za sastavljanje obrokâ i smješa sve više se koriste odgovarajući kompjuterski programi kojima se dobijaju najekonomičniji obroci.